

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

УДК 378.4

БОЧАРОВА Олена Анатоліївна,
доктор педагогічних наук, доцент, професор
факультету психології і гуманітарних наук, Краківська
Академія імені Анджея Фрича Моджевського

ПРАВИЛА НАБОРУ СТУДЕНТІВ ДО ГАРВАРДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ З ІСТОРИЧНОЇ ПЕРСПЕКТИВИ

У статті розглянуто критерії набору студентів до Гарвардського університету з історичної перспективи, еволюцію механізмів доступу до навчання різних суспільних груп. Правила вступу до університету побудовані на основі концепції рівності/нерівності в освіті, що ґрунтується на принципах меритократії та конкурентоспроможності. Вирішальне значення мають критерії відбору студентів. Незалежно від риторики влади університету, правила набору студентів мають мнімо «об'єктивний характер», оскільки містять в собі явні чи укрите ідеології; а їх метою є не тільки «відбір» найкращих кандидатів, але також регулювання доступу до вищої освіти.

Ключові слова: Гарвардський університет, селекція, еліта, «Ліга плюща», престиж.

Постановка проблеми. Питання вирівнювання освітніх можливостей соціально незахищених груп людей має давню історію. Її перелом відбувся в 60-х роках минулого століття, коли в західних країнах суспільство стало вимагати егалітаризації у доступі до вищої освіти. Прихильники меритократичного підходу стверджували, що успіх людини повинен залежати від її досягнень, а не від походження чи соціального статусу. Ідея меритократії передбачала зміну освітньої політики, намагаючись запровадити ідеї рівних можливостей для осіб з нижчих соціальних верств, етнічних меншин та груп, раніше виключених з вищої освіти. На жаль, незважаючи на ідею рівних шансів на старті представників меритократичної концепції, соціальне походження та соціально-економічний статус родини мають великого значення й сьогодні. Ця ситуація спостерігається не лише при вступі до вищого навчального закладу, а й загалом, в житті [7, с. 86].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання нерівності у доступі до вищої освіти є предметом вивчення багатьох зарубіжних дослідників (С. Боулза (S. Bowles), Г. Гінтіса (H. Gintis), А. Громковскої-Мелосік (A. Gromkowska-Melosik), Д. Хаєйвош (D. Hejwosz), З. Мелосіка (Z. Melosik) Т. Гмерка (T. Gmerek)) та інших. Яскравим прикладом нерівності в освіті пропонуємо розглянути еволюцію правил набору до Гарвардського університету.

Метою статті є представлення критеріїв набору кандидатів до Гарвардського університету з історичної точки зору, еволюцію механізму доступу для різних суспільних груп.

Виклад основного матеріалу дослідження. Гарвардський університет є символом еліти і досконалості як в контексті навчального процесу, так і науково-дослідній роботі. Це найстарший американський заклад вищої освіти був заснований у 1636 році представниками купецької і промислової еліти.

Від дня свого заснування університет посідає високі позиції у всіх освітніх рейтингах, що проводяться як у Сполучених штатах, так й у світі. Разом з Єльським та Принстонським університетами він становить так звану «велику трійку» найкращих американських

університетів у межах елітарної «Ліги плюща» [2, с. 75]¹. Про значимість «великої трійки» слушно зазначають відомі науковці. Так наприклад, Jerome Karabel пише: «В останній декаді XIX ст. Гарвардський, Єльський та Принстонський університети стали установами, які впливають навіть на національну культуру» [11, с. 19]. Gladys L. Knight продовжує думку: «Упродовж багатьох століть університет був символом престижу та привілею. В його стінах працюють і навчаються найкращі науковці і студенти з усього світу» [12, с. 380]. «Ніхто не може переоцінити користі для свого сина, який став членом Гарвардського коледжу. Він не тільки стане знавцем стародавніх і сучасних мов, науковцем та мистецтвознавцем, не тільки найбагатше і наймодніше товариство відкриє перед ним двері, але він забезпечить собі майбутнє, незалежно від професії, яку вибере», – писав герой анонімної новели 1860 року [17, с. 289]. У 1873 році J. Langdon Sibley, пишучи про виняткову роль Гарвардського університету і його значення, зазначав, що не має другого такого випадку, в якому б невелика група осіб, що походять з однієї установи, мала б такий вплив на політику, мораль, релігію, способи мислення і долю світу, ніж випускники Гарвардського університету» [6, с. 11].

Сама історія Гарвардського університету підтверджує ці слова, не піддаючи їх сумніву. До того ж цифри його випускників свідчать самі за себе: 47 лауреатів Нобелівської премії, 32 прем'єри та президенти (на всіх континентах), 48 лауреатів Нагороди Пулітцера (див. Harvard at A Glance, <http://www.harvard.edu/about/harvard/harvard-glance>).

Прийняття на Гарвард є найбільшим статусом, якого не можна купити за жодні гроші. У впливовому американському рейтингу U.S. News and World Report у 2015 році Гарвардський університет зайняв друге місце після Принстонського університету) (див. National Universities Rankings, <http://colleges.usnews.rankingsandreviews.com/best-colleges/rankings/national-universities?int=9ff208>), а у світових рейтингах: QS University Rankings – посів друге місце, у рейтингу Times Higher Education World University Rankings – шосте місце, Academic Ranking of World Universities (шанхайський рейтинг) – перше місце. Ці позиції свідчать, що навчання у Гарвардському університеті є сходинкою до кар'єри і високого матеріального статусу. У цьому контексті дуже часто студенти і сам університет обвинувачуються у «нарцисизмі», та у тому, що це «найбільш зухвалий західний університет» [5, с. 9 – 12].

Безумовно, доступ до навчання в університеті мають учні з високим рівнем знань, але вирішальне значення мають критерії набору. Як для Гарварду, так і більшості найкращих університетів світу ці критерії становлять певну суспільну конструкцію. Незалежно від риторики засновників університетів ці критерії мають не до кінця «об'єктивний характер», а у дійсності підкріплені різними явними та укритими ідеологіями. Їх метою є не тільки «відбір» найкращих майбутніх студентів, також урегулювання права доступу до вищої освіти.

Sigal Alon, посилаючись на теорію німецького соціолога Макса Вебера пише: «Суспільне виключення є процесом, у якому певні суспільні групи прагнуть збільшити кількість нагород для невеликої кількості призначених осіб, обмежуючи доступ до джерел і можливості інших людей. Тому певні суспільні атрибути використовуються як підстава для виключення. Групи осіб з високим статусом борються за утримання своїх привілеїв, визначаючи різні критерії та механізми контролю доступу до вищої освіти [6, с. 14].

Історія набору майбутніх студентів до університету є віддзеркаленням концепції рівності/нерівності в освіті, що ґрунтується на принципах меритократії, конкурентоспроможності, які мають місце в Сполучених Штатах.

Jerome Karabel визначив, що «у політиці прийому кандидатів» до трьох найбільш елітарних університетів (Гарвард, Єль і Принстон) діють чотири типи правил прийому студентів. Хоча, домінування кожного з них у певному періоді було пов'язано з «культурним і суспільним конфліктом» [11, с. 411].

¹ Ліга плюща (англ. Ivy League) – асоціація восьми найстаріших американських університетів. Назва походить від гілок плюща, що обвивають старі будівлі у цих університетах. Вважається, що члени ліги відзначаються високою якістю освіти та певним снобізмом щодо інших американських університетів.

Слушно зауважити, що перше правило діяло вже на початку ХХ віку та мало меритократичний характер. При наборі студентів зверталася увага на академічні досягнення і потенціал кандидатів. Вочевидь це були випускники найкращих шкіл інтернатного, типу Groton, Andover, St. Paul. Однак, з напливом іммігрантів, діти яких намагалися вступити до університетів, виникла загроза, що ряди студентів поповняться «особами невідповідного покою», які домінуватимуть над суспільною структурою студентів [16, с. 413 – 414].

Під час участі Сполучених Штатів в першій світовій війні з'явилося явище, яке Jerome Karabel назвав «манією американізму» (ставлення до осіб неанглосаксонського походження). В першу чергу, це стосувалося осіб єврейського походження. Питання обмеження доступу євреїв до навчання у Гарварді повстало у 1918 році, коли 20 % студентів першого року становили студенти єврейського походження [11, с. 77 – 86]. Тому, у 20-х роках ХХ ст. відбулися зміни у критеріях набору студентів. До уваги бралися не тільки шкільні досягнення учня, але його «характер» та «індивідуальність». Від кандидатів вимагалися рекомендаційні листи, фото, було запроваджено також співбесіду з кандидатом. Такий критерій відбору, умовно назвімо, від «інтелекту» до «характеру» надав велику свободу адміністрації Гарвардського, Принстонського та Єльського університетів у визначенні суспільної структури набору студентів і збереженні інтересів суспільно домінуючих груп [16, с. 414].

Таким чином, можна було виключити кандидата «невідповідного походження». Символічним у цьому контексті є лист, який в 1926 році влада Гарвардського університету розіслала до чотирьох тисяч середніх шкіл. У ньому зазначалося, що крім академічних знань при прийнятті на навчання буде враховуватися, як було зазначено в листі «критерій індивідуальності», а також потенціал кандидатів [10, с. 173]. На думку Lisa Stampnitzky, метою введення правила «оцінювання характеру» було вирішенням «єврейської проблеми» [6, с. 14]. З 1920 по 1940 р. влада Гарвардського, Принстонського та Єльського університетів ввела кількісне обмеження у наборі кандидатів єврейського походження та католиків. Принстонський університет не приймав осіб чорного кольору шкіри, а два інші приймали лише невелику кількість. Як зазначає Marcia Graham Synnott: «Гарвардський, Принстонський та Єльський університети перейняли практику Колумбійського університету, впроваджуючи «селективну» політику антисемітського набору студентів, запобігаючи можливому «вторгненню» єврейських студентів, яких батьки прибули зі Східної Європи і Росії» [6, с. 15].

Запровадження третього правила у 60-х роках ХХ ст. було пов'язано з міжнародною конкуренцією між Сполученими штатами і Радянським Союзом, яка розпочалася в період холодної війни. Основним критерієм відбору була орієнтація на «розум» або «мозок». Студенти мали складати стандартизовані тести, що сприяло диференціюванню популяції студентів, як у суспільно-економічному контексті, так і етнічному [16, с. 414].

У 1952 року влада Гарвардського університету зробила безпрецедентну заяву про прийняття на навчання сім груп кандидатів. Перша – це діти випускників (їх відсоток знизився з 25% у 1935 року до 20 % у 1951 року). Друга група – це діти багатих бостонських родин, що належали до суспільної і фінансової когорти. До третьої – належали випускники найкращих приватних північно-східних шкіл Сполучених Штатів. До четвертої – діти, батьки яких були представниками вільної професії, до п'ятої – особи зі стипендією. Врешті, шосту групу являли учні з бідних сімей з півдня штату Массачусетс, а сьому – особи, що володіли видатними артистичними, музичними талантами [6, с. 13].

Врешті, четверте правило було запроваджено у результаті суспільних змін в Сполучених Штатах у кінці 60-х років ХХ століття. Воно полягало у «різномірності», що призвело до прийняття до Гарвардського, Єльського і Принстонського університетів жінок та осіб расової чи етнічної меншості. Проте, цей критерій жодним чином не стосувався класовості різномірності, оскільки прийняті жінки і особи з меншості походили з родин вищого класу. Цей критерій стосується також сьогодення: поєднання ідеалу расової чи етнічної різномірності зі збереженням класового характеру.

Також одним з критеріїв набору студентів є високі результати стандартизованого тесту SAT. Прохідний бал для кандидатів університетів є дуже високим. Так наприклад, Гарварду він становить 1980 – 2310 балів, Колумбійського університету – 2100-2360, Принстонського університету – 2120-2390; Пенсильванського університету – 2030-2310, Єльського університету – 2110-2380 (див. Ivy League SAT scores, <http://www.universitylanguage.com/blog/11/ivy-league-sat-scores/>). Для інших американських університетів: Стенфордський університет – 2080-2350, Дьюкський університет – 2040-2330, Каліфорнійський університет – 1790-2180 (див. SAT Scores for 25 Top Schools, <http://www.universitylanguage.com/blog/23/average-sat-scores/>).

У 2014 році в Сполучених Штатах лише 583 учня отримало максимальні результати цих тестів – 2400 балів (SAT Percentile Ranks фори Males, Females, and Total Group), хоча до тестів приступило 1 672 395 осіб. Більше 2000 балів отримало лише 113 424 з них, а 1800 балів – 298 132 особи (результат вище 1550 балів– 693 942 особи). Тисячі студентів мали результати, які дорівнювали 15003 балам. Результати екзамену SAT приватних шкіл з інтернатами свідчили про те, що вони надають більшу можливість своїм учням навчатися в найкращих університетах. Це означало, що вищі середні результати елітарних середніх шкіл відповідають академічним стандартам найкращих американських університетів (див. <https://secure-media.collegeboard.org/digitalServices/pdf/sat/satpercentile-ranks-composite-crit-reading-math-writing-2014.pdf>).

Беручи до уваги роль елітарних середніх шкіл, важко в контексті SAT не звернути уваги на той факт, що існує безпосередній зв'язок між результатами цих тестів та доходом сімей. Згідно з даними 2013 року він становив: для дітей з родин з річним доходом нижче 20 000 доларів – 1326 балів; 20 000-40 000 – 1402 балів; з річним доходом 80 000-100 000 – 1535 балів, для дітей з сімей з доходом 140 000-160 000 – 1604 балів, а більше, ніж 200 000 – 17144 балів. Хоча «офіційно» суспільно-економічний статус, вимірюваний освітою батьків і доходами сім'ї не відіграє вирішальної ролі при прийнятті до найкращих вищих навчальних закладів, саме цей тест свідчить ще більше поглиблене освітні розбіжності кандидатів [6, с. 17]. Крім цього критерію під час вступу до Гарварду від кандидатів вимагаються рекомендаційні листи, проводиться співбесіда та надається оцінка «якості характеру» (див. College Data, <http://www.collegeboard.com/cs/data/college/collegepg02tmpl.jhtml?schoolId=444#selectionOfStudents>). Так, на офіційній стороні Гарвардського університету міститься інформація, що при вступі кандидат має відповісти на наступні питання: «Чи ти максимально розвинув академічний і особистісний потенціал?»; «Якою ти є людиною?»; «Якою людиною станеш у майбутньому?»; «Чи ти відкритий на нові ідеї та нових людей?»; «Чи ти є зрілою людиною? Який у тебе характер? Чи ти маєш лідерські якості?»; «Чи ти є привітною особою? Чи маєш почуття гумору? Чи піклуєшся про інших? Чи умієш діяти в умовах тиску?». Влада Гарвардського університету розуміє суперечливість цього критерію в процесі рекрутування, однак захищає його в рішучий спосіб. Офіційна сторінка університету: <https://college.harvard.edu/admissions/applicationprocess/what-we-look>.

В інтерв'ю для газети «New York Time» у 2009 року голова приймальної комісії William R. Fitzsimmons констатував: «Метою набору є відбір найкращих студентів. Багато людей переконані, що «найкращі» повинні мати лише високі результати в тестах, оцінки та рейтинги. Однак, незважаючи на то, що для нас ці критерії є дуже важливими, все ж таки, ми є прихильниками ширшого підходу. Це стосується особистісних якостей: сили характеру, здібності до критичного оцінювання ситуації. Ці важливі якості для майбутнього людини не можна визначити за допомогою жодного тесту» [4].

Іншим суперечливим критерієм відбору кандидатів Гарвардського університету є стосунки кандидата з випускниками. Кандидати, батьки яких закінчили університет мають більше шансів стати студентом, ніж інші. Це називається «принципом спадку». Хоча в риториці влади Гарвардського університету постійно лунає гасло про існування меритократичного підходу до рекрутування студентів. «Ідея меритократичного суспільства,

що ґрунтується на принципі «рівні можливості на вступі» (але не «рівні результати в кінці») бере свої початки в лібералізмі. Саме установи повинні встановлювати процедури, регулюючи справедливу конкуренцію між (з точки зору життєвих можливостей) членами суспільства та шляхами підвищення кар'єри [6, с. 15]. Lauren Rivere, що займається аналізом прав доступу до високих посад в престижних американських фірмах, зазначає, що «кожен може конкурувати, однак, на практиці звертається увага на кандидатів з еліти (висока кореляція успіху з суспільно-економічним статусом) [15, с. 30]. Тобто, існує конкуренція в умовах якої «лише учні з відповідним суспільним капіталом можуть увійти на майданчик гри» [15, с. 53]. До того ж, Гарвардський університет вважається одним з найбільш бажаних університетів для своїх дітей [9, с. 21].

Willa Barratta пише: «Гарвардський університет є одним з найбільш селективних університетів на світі. У ньому навчаються учні з сімей з найбільшим суспільним, економічним і культурним капіталом», що підтверджують його престиж. І немає жодних можливостей, щоб здійснився виклик американського журналіста Glenna Reynoldsa «щоб зменшити нерівності, треба ліквідувати «Лігу плюща» [14]. Отже, Гарвардський університет має класовий характер. Раса, етнічність і стать є другорядними факторами. Афроамериканці, латинці, жінки, мають рівну у порівнянні з білими чоловіками можливість навчатися у цьому університеті, проте умова класової приналежності, що пов'язана з високим культурним капіталом, залишається дуже істотною.

Список використаних джерел

1. Bowen W.G. A Thumb on the Scale, The case for socioeconomic affirmative action. Harvard Magazine, May-June. – Режим доступу: <http://harvardmagazine.com/2005/05/a-thumb-on-the-scale.html>.
2. Farnum R. Prestige in the Ivy League: Democratization and Discrimination at Penn and Columbia, 1890-1970. W: P.W Kingston, L.S. Lewis, The High Status Track: Studies of Elite Schools and Stratification. New York, 1990.
3. Fisher D. Poor Students Are The Real Victims of College Discrimination. Forbes, May. – Режим доступу: <http://www.forbes.com/sites/danielfisher/2012/05/02/poor-students-are-the-real-victims-of-college-discrimination/>.
4. Fitzsimmons W.R. Guidance Office: Answers From Harvard's Dean. Part 1. The New York Times, September. – Режим доступу: <http://thechoice.blogs.nytimes.com/2009/09/10/harvarddean-part1/>.
5. Fox D. The Truth about Harvard: A Behind the Scenes Look at Admissions and Life on Campus. New York, 2004.
6. Gromkowska-Melosik A. Harvard University: polityka przyjęć na studia i regulowanie dynamiki dostępu Przegląd pedagogiczny 2015, n 1 s. 9-19. – Режим доступу: http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.desklight-58d92108-e8c2-4bd0-849b6f73810ad0e2/c/Agnieszka_Gromkowska_Melosik_Harvard_University_polityka_przyjec_na_studia.pdf. – Date of access : 25. 06. 2018.
7. Hejwosz D. Działania afirmatywne na Uniwersytecie Harvarda / D. Hejwosz // Kultura–Społeczeństwo–Edukacja. Nr 1. 2012. S.81–103.
8. Hemel D.J. Leave Behind A Legacy. The Harvard Crimson, June – Режим доступу: <http://www.thecrimson.com/article/2007/6/6/leave-behind-a-legacy-at-harvards/>.
9. Higley S.R. Privilege, Power, and Place: The Geography of the American Upper Class. / S.R Higley. – London, 1995. 195 p.
10. Hodges Persell C., Cookson P.W. Chartering and Bartering: Elite Education and Social Reproduction / C. Hodges Persell, P.W. Cookson // Social Problems. № 2. 1985. P. 33.
11. Karabel J. The Chosen. The Hidden History of Admission and Exclusion at Harvard. / J. Karabel. Boston-New York: Yale and Princeton., 2006. 711 p.

12. Knight G.L. Pop Culture Places: An Encyclopedia of Places in American Popular Culture. / G.L. Knight. – Santa Barbara, 2014. 1041 p.
13. Melosik Z. Uniwersytet i społeczeństwo. Dyskursy wolności, wiedzy i władzy. / Z. Melosik. – Kraków: Impuls, 2009. – 156 s.
14. Reynolds G. (2015). To reduce inequality abolish Ivy League – Режим доступа: <http://www.usatoday.com/story/opinion/2015/11/01/glenn-reynolds-reduce-inequality-abolish-ivy-league-elitist-discrimination-column/74998648>.
15. Rivera L. (2015). Pedigree: How Elite Students Get Elite Jobs. / L. Rivera. – New Jersey, 2015. 392 p.
16. Schwartz D. Social closure in American Elite Higher Education / D. Schwartz // Theory and Society. № 37. 2008. p. 4.
17. Story R. Harvard Students, the Boston Elite and the New England Preparatory System 1800-1876. History of Education Quarterly, Volume 15. № 3. 1975. 282–295.

References

1. Bowen, W.G. (2005). A Thumb on the Scale, The case for socioeconomic affirmative action. Harvard Magazine, May-June [Electronic resource]. – Access mode:<http://harvardmagazine.com/2005/05/a-thumb-on-the-scale.html>.
2. Farnum, R. (1990). Prestige in the Ivy League: Democratization and Discrimination at Penn and Columbia, 1890-1970. W: P.W Kingston, L.S. Lewis, The High Status Track: Studies of Elite Schools and Stratification. New York.
3. Fisher, D. (2012). Poor Students Are The Real Victims of College Discrimination. Forbes, May 2 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.forbes.com/sites/danielfisher/2012/05/02/poor-students-are-the-real-victims-of-college-discrimination/>.
4. Fitzsimmons, W.R. (2009). Guidance Office: Answers From Harvard's Dean. Part 1. The New York Times, September 10 [Electronic resource]. – Access mode: <http://thechoice.blogs.nytimes.com/2009/09/10/harvarddean-part1/>.
5. Fox, D. (2004). The Truth about Harvard: A Behind the Scenes Look at Admissions and Life on Campus. New York.
6. Gromkowska-Melosik A. Harvard University: polityka przyjęć na studia i regulowanie dynamiki dostępu. Przegląd pedagogiczny 2015, n 1 s. 9-19. [Electronic resource]. – Access mode:http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.desklight-58d92108-e8c2-4bd0-849b6f73810ad0e2/c/Agnieszka_Gromkowska_Melosik_Harvard_University_polityka_przyjec_na_studia.pdf.
7. Hejwosz, D. (2012) Działania afirmatywne na Uniwersytecie Harvarda Kultura–Społeczeństwo–Edukacja Nr 1, S. 81–103
8. Hemel, D.J. (2007). Leave Behind A Legacy. The Harvard Crimson, June 6 [Electronic resource]. Access mode:<http://www.thecrimson.com/article/2007/6/6/leave-behind-a-legacy-at-harvards/>.
9. Higley, S.R. (1995). Privilege, Power, and Place: The Geography of the American Upper Class. London 195 p.
10. Hodges Persell C., Cookson, P.W. (1985). Chartering and Bartering: Elite Education and Social Reproduction. Social Problems, 2, 33.
11. Karabel, J. (2006). The Chosen. The Hidden History of Admission and Exclusion at Harvard, Yale and Princeton. Boston-New York, 711 p.
12. Knight G.L. (2014). Pop Culture Places: An Encyclopedia of Places in American Popular Culture. Santa Barbara. 1041 p.
13. Melosik, Z. (2009). Uniwersytet i społeczeństwo. Dyskursy wolności, wiedzy i władzy. Kraków. Wydawca: Impuls 156 s.

14. Reynolds, G. (2015). To reduce inequality abolish Ivy League [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.usatoday.com/story/opinion/2015/11/01/glenn-reynolds-reduce-inequality-abolish-ivy-league-elitist-discrimination-column/74998648>. – Date of access: 25.06.2018.
15. Rivera, L. (2015). Pedigree: How Elite Students Get Elite Jobs. New Jersey. 392 pp
16. Schwartz, D. (2008). Social closure in American Elite Higher Education. *Theory and Society*, August, 37, 413–416.
17. Story, R. (1975). Harvard Students, the Boston Elite and the New England Preparatory System 1800-1876. *History of Education Quarterly*, 15, 3, Autumn.

BOCHAROVA Olena, Dr. hab., prof. nadzw., Faculty of Psychology and Humanities, Andrzej Frycz Modrzewski Krakow University.

RULES FOR STUDENTS ON ADMISSION TO HARVARD UNIVERSITY FROM THE HISTORICAL PERSPECTIVE

Abstract. *The issue of equalizing the educational opportunities of socially unprotected groups of people has a long history. Its breakthrough occurred in the 60s of the last century when in Western countries the society began to demand egalitarianization in access to higher education.*

The article highlights the requirements for admission of students to one of the best American universities – Harvard from a historical perspective, the evolution of access to training for various social groups. Access to training at the university is available to students with a high level of knowledge. The history of enrollment in this institution is a vivid example of the existence of equality/inequality in education. Critical criteria are the selection of students (not only at Harvard University but at most of the best educational institutions) because they represent a certain type of social construction. Regardless of the rhetoric of the university's power, the rules for recruiting students have an imaginary "objective character", since they contain obvious or hidden ideologies. Their goal is not only to "select" the best candidates but also to regulate access to higher education, what is the most important.

Admission to Harvard indicates a high status, which can not be bought for any money, and training is a stepping stone to a career and high financial status. In this context, very often students and the university itself are accused of "narcissism". Among its graduates, there are 47 Nobel Prize winners, 32 prime ministers and presidents (on all continents), 48 Pulitzer Prize laureates.

Keywords: *Harvard University, selection, elite, Ivy League, prestige.*

*Одержано редакцією: 28.08.2018 р.
Прийнято до публікації: 04.09.2018 р.*